

Yttrande från Ekonomiska och sociala kommittén om "Etableringsfrihet (Observationsgruppen för inre marknaden)"

(98/C 235/03)

Den 18 mars 1997 beslutade Ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 23 i arbetsordningen utarbeta ett yttrande om "Etableringsfrihet (Observationsgruppen för inre marknaden)".

Sektionen för industri, handel, hantverk och tjänster, som fick uppdraget att bereda ärendet, antog sitt yttrande den 6 maj 1998. Föredragande var Christos Folias.

Vid sin 355:e plenarsessionen den 27-28 maj 1998 (sammanträdet den 27 maj 1998) antog Ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 88 röster för och en nedlagd röst.

1. Inledning

1.1. Under de senaste månadernas granskning av hur inre marknaden fungerar har den ständiga studiegruppen gång på gång kunnat fastställa problem som berör möjligheterna att grunda företag eller etablera filialer till befintliga företag i en annan EU-medlemsstat.

1.2. Det kan inte förnekas att framsteg redan gjorts i riktning mot att få inre marknaden att fungera, med de många nya möjligheter som detta innebär för småföretag och fria yrkesutövare att driva verksamhet i ett annat medlemsland än hemlandet.

Å andra sidan råder det inget tvivel om att det kvarstår inte så få hinder för friheten att etablera företag i en annan medlemsstat.

1.3. För att klargöra begreppen skall det också noteras att det som gäller för de 15 medlemsstaterna också är tillämpligt på de tre EFTA/EES-länderna (Norge, Island, Liechtenstein), som genom EES-avtalet betraktas som likställda medlemmar av inre marknaden.

1.4. Detta yttrande skall visa att vägen fortfarande är lång till ett förverkligande av inre marknaden, uppmana alla berörda parter att göra ansträngningar i rätt riktning, ge konkreta exempel på konkreta eller konstgjort skapade hinder och presentera förslag om hur man kan göra det lättare att undanröja dessa.

1.5. Vi kommer att utgå ifrån slutsatserna av de enkätformulär som utarbetats och återlämnats ifyllda, uppgifter som noterades vid hearingen i Nice (Frankrike)

samt ett urval av specifika hinder som rapporterats in eller konstaterats.

1.6. Företagens etableringsfrihet får inte innebära att man försöker att kringgå gällande regler i mottagarlandet. Avsikten är att välkomna de personer och företag som vill etablera sig i en annan medlemsstat och inte att tillämpa överdrivna villkor som inte gäller för inhemska företag. Med "överdrivna villkor" menas i detta fall all diskriminering som syftar till att störa eller hindra företagsetablering.

1.7. Det är inte lätt att skilja mellan problem som gäller företagsetablering och andra aspekter av den inre marknaden, såsom ett fritt tillhandahållande av tjänster. Eftersom Ekonomiska och sociala kommittén redan yttrat sig vid ett flertal tillfällen om olika hinder som påverkar de fria marknadskrafterna⁽¹⁾, behandlar kommittén i detta yttrande de förslag som syftar till att konkret hjälpa privatpersoner och företag att etablera sig i en annan medlemsstat.

2. Iakttagelser

2.1. Det kvarstår många och skiftande problem i samband med etablering av företag i andra EU-medlemsstater; det finns en uppsjö av "hinder" för etableringsfriheten. Även efter etableringen finns det emellertid

⁽¹⁾ Den inre marknadsens följder och effektivitet — EGT C 206, 7.7.1997, s. 65; SMF — Affärsförbindelser över EU:s inre gränser — EGT C 206, 7.7.1997, s. 70; Den inre marknaden och miljöskyddet: sammanhållning eller konflikt — EGT C 19, 21.1.1998, s. 95; Att förhindra uppkomsten av nya handelshinder på den inre marknaden — CES 453/98, 25.3.1998; Att undanröja vissa handelshinder — CES 643/98, 29.4.1998.

också problem för företag eller fria yrkesutövare som hindrar dem att saluföra sina tjänster.

2.2. Många nationella restriktioner har sin grund i att vissa medlemsstater är angelägna om att skydda sina konsumenter. Det är fullständigt legitimt för statsmakterna att tillvarata konsumentintressena — det är en central uppgift — men de får inte utnyttja detta som ett sätt att motivera införandet av åtgärder som hindrar nya företag att etablera sig.

3. Konstaterade ”hinder”

3.1. Hindren för etableringsfriheten har visat sig vara många och mångskiftande, nationella och regionala, subjektiva och objektiva. Vissa kan undanröjas medan andra är omöjliga att övervinna utan insatser på både individuell och kollektiv nivå.

3.2. *Hinder av lagstiftningskaraktär*

I korthet är det följande problem som förekommer oftast, i en rad länder:

- Erkännande av professionella kvalifikationer.
- Erkännande av grundkrav för att utöva en viss profession.
- Tillstånd att utöva en profession.
- Krav för etablering av företag.
- Statlig byråkrati.
- Förbud mot etablering i vissa branscher (apotekare, notarier, ingenjörer osv.).
- Företagens juridiska form.

Vid sidan av nationella bestämmelser möter man i länder med decentraliserad förvaltning även vissa regionala bestämmelser, som kan utgöra etableringshinder.

3.3. *Subjektiva hinder*

- Bristande information om nationell lagstiftning.
- Språkliga hinder.
- Brist på uppgifter om marknaden i destinationslandet.
- Bristande kunskap om lokala bestämmelser och principer.
- Skillnader i kultur och tänkesätt.
- Skillnader i konsumentbeteende.

4. Exempel på konkreta hinder

I presentationen av de problem som företagen har stött på nämns en rad konkreta hinder.

4.1. Arbetslagstiftningen i en medlemsstat avkräver inhemska modellagenturer ett garantibelopp på minst 15 000 ecu. Detta innebär att modellagenturer från andra medlemsstater inte kan etablera sig i detta land ens tillfälligt utan att avsätta samma garantibelopp.

4.2. Hantverkare i en medlemsstat undviker att arbeta i en annan, eftersom de där är tvungna att anlita ett skatteombud, till höga kostnader, för inbetalning av indirekt skatt till skattemyndigheterna.

4.3. Cirka 7 000 fastighetsmäklare i en medlemsstat har blivit officiellt auktoriserade av landets myndigheter, efter att ha uppfyllt alla obligatoriska förutsättningar. På dessa villkor har bara fyra (!) mäklare från andra medlemsstater lyckats bli auktoriserade.

4.4. Båda vid inresa till och utresa från en av unionens medlemsstater kräver en behörig myndighet som lyder under landets finansdepartement att belopp över 7 500 ecu som resande personligen medför i kontanter deklaras skriftligen. Det har visat sig att de ansvariga tjänstemännen faktiskt också genom söker resandes bagage, oberoende av deras medborgarskap.

4.5. Sedan flera år tillbaka blundar skattemyndigheterna i ett land inför kraven på återbetalning av mervärdesskatt från en annan medlemsstats företag, även om dessa företag har betalat in mervärdesskatt på grund av deltagande i internationella mässor och har rätt till återbetalning. Obligatoriska villkor och förfaranden gör dessutom kraven på återbetalning svåra att genomdriva.

4.6. Myndigheterna i en medlemsstat begränsar rätten till provision för förmedlingstjänster för dem som inte har sin hemvist i detta land (försäkringsmäklare, fastighetsmäklare osv.).

4.7. Säkerhetstjänstföretag som vill bedriva verksamhet i en medlemsstat måste ha sitt säte i detta land, och styrelsemedlemmar och anställda måste vara medborgare i landet. Medlemsstaten hänvisar officiellt till upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet som skäl till dessa bestämmelser.

4.8. Ett EFTA-företag kunde inte skriva kontrakt om byggnadsarbeten i en av unionens medlemsstater, eftersom myndigheterna i EU-medlemsstaten vägrade att skriva in företaget i landets byggföretagsregister eftersom företaget är hemmahörande i ett land utanför EU.

5. Förslag

Ovannämnda förslag kommer från företag som utsatts för de konkreta effekterna av olika former av hinder. Andra är ett resultat av åsiktsutbytet i frågan. Alla härrör naturligtvis från ett utbredd intresse av att bidra till att hindren avskaffas.

5.1. Ekonomiska och sociala kommittén är angelägen om att det skapas ett klimat inom EU där man betraktar olika företags och privatpersoners etablering i en annan medlemsstat som en källa till ökad sysselsättning och tillväxt. En dialog mellan olika kulturer bör stå i centrum för denna dynamiska vision. Kommissionen bör i detta hänseende lansera en informationskampanj om företags och privatpersoners rättighet att etablera sig i den medlemsstat de själva väljer och, naturligtvis, skyldighet att anpassa sig till gällande lagstiftning i landet i fråga.

5.2. Allmänna förslag

— Man bör skapa databanker med information om ansvariga myndigheter och institutioner.

— Man bör se till att euroinfocentren utnyttjas och utvecklas i högre grad. De skulle kunna spela en avgörande roll för företagens möjligheter att hålla sig à jour med utvecklingen. De kan också arrangera sammankomster för erfarenhetsutbyte mellan två eller flera parter samt publicera en årsrapport om de vanligast förekommande problemen i fråga om företagsetablering.

— Man bör skapa nationella så kallade "one-stop shops" i de stora branschförbunden (handel, hantverk ...) med jämförbart tjänsteutbud.

— Man bör skaffa sig en samlad bild av medlemsstaternas speciallagstiftning för olika branscher.

— Varje medlemsstat bör skapa Internetsidor på alla elva språken med utförlig vägledning om villkoren och gällande lagstiftning för fri etablering, även bransch för bransch. Kommissionen bör även utnyttja andra hemsidor på nätet (Europa, ISPO m.fl.) i syfte att sprida centraliserad information i denna fråga.

— Samarbetsprogrammet Europartnerskap bör utnyttjas ännu bättre.

— Det nya gemenskapsprogrammet "Joint European Ventures" bör utnyttjas i största möjliga utsträckning.

— Anslå mer resurser till riskkapital och kapital för att starta ny verksamhet.

— Man bör inleda försök med ett gemenskapsinitiativ för att harmonisera speciallagstiftningen för vissa branscher.

— Slutligen bör man fastställa formerna för "Europabolag" genom att anta kommissionens förslag, så att företagen kan få möjlighet att välja juridisk form, vilket skall borga för en enhetlig och förutsägbar behandling inom hela Europa⁽¹⁾.

— Ge högsta prioritet åt finansieringskällor på såväl europeisk ("tillväxt och sysselsättning") som nationell nivå, i syfte att skapa näringsverksamhet.

5.3. Särskilda förslag

— Diskussioner bör föras mellan direkt berörda parter och nationella och regionala myndigheter för att finna lösningar på speciella problem.

— Samarbete mellan branschförbunden (handel, hantverk ...) i form av åsikts- och erfarenhetsutbyte. Slutsatserna från dessa diskussioner bör vidarebefordras till de nationella förvaltningarna och behöriga gemenskapsorgan.

— Man bör hålla Europaparlamentarikerna informerade och à jour med utvecklingen, och eventuellt lägga fram förslag och ställa frågor i Europaparlamentet. Initiativet till detta skulle kunna komma från näringslivets representanter.

— Den fria etableringsrätten bör inte påverkas av företags storlek.

— Företagen bör ha lika möjligheter oberoende av storlek.

— Särskilda stödåtgärder bör vidtas för icke-vinstdrivande företag och för frivilligorganisationer på det sociala området.

6. Sammanfattning

6.1. Genom observationsgruppen för den inre marknaden vill ESK med detta yttrande ge en välunderbyggd och uttömmande belysning av det omfattande problemet med företagens etableringshinder. Detta problem utgör en besvärande bromsklots när det gäller att fullborda inre marknaden.

6.2. För att uppnå detta mål hänvisar ESK också till de olika parter som i större eller mindre utsträckning bär ansvaret för etableringshindren, men som också har möjlighet att bidra till effektiva lösningar på dessa problem.

⁽¹⁾ Stadgar för Europabolag — EGT C 129, 27.4.1998, s. 1.

6.2.1. Kommissionen uppmanas att praktiskt vidta åtgärder, som innebär att man förklarar hur den inre marknaden fungerar och som leder till konkreta resultat, på grundval av en regelbunden inventering av de verkliga resultat som uppnås genom EU:s åtgärder.

6.2.2. Slutligen vill kommittén uppmana de företag och företagare i medlemsstaterna som är intresserade av att etablera sig på andra marknader att kavla upp ärmarna och uppamma hela sin inneboende dynamik för att utnyttja alla möjligheter att på egen hand komma till rätta med så många hinder som möjligt.

Bryssel den 27 maj 1998.

*Ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Tom JENKINS

Yttrande från Ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen 'Europeiska kapitalmarknader för små och medelstora företag: Framtidsutsikter och tänkbara hinder för framsteg'"

(98/C 235/04)

Den 13 maj 1998 beslutade Europeiska kommissionen i enlighet med artikel 198 i EG-fördraget att rådfråga Ekonomiska och sociala kommittén om ovannämnda meddelande.

Sektionen för industri, handel, hantverk och tjänster, som ansvarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande denden 6 maj 1998. Föredragande var Antonello Pezzini.

Vid sin 355:e plenarsession den 27-28 maj 1998 (sammanträdet den 27 maj 1998) antog Ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 101 röster för, 1 emot och 1 nedlagd röst.

1. Allmänna synpunkter

1.1. Europeiska kommissionen har gjort lovvärda och avsevärda ansträngningar för att stimulera tillkomsten av lämpliga europeiska kapitalmarknader för små och medelstora företag (SMF). Kommissionens åtgärder beskrevs i ett meddelande från kommissionen "Rapport om genomförbarheten av upprättandet av en europeisk kapitalmarknad för expansiva mindre företag" ⁽¹⁾, om vilken ESK inte avgav något yttrande. Dessa initiativ från kommissionen var svar på en tidigare begäran från kommittén att göra en studie av om det skulle vara möjligt att upprätta en erkänd europeisk kapitalmarknad som ger europeiska företag, och då särskilt småföretag, tillgång till kapital.

1.2. Kommissionen har i och med detta uppföljande meddelande lagt fram ett konstruktivt dokument. Det finns emellertid vissa punkter, som till exempel hur E:s lagstiftning om värdepappershandel fungerar i prakti-

ken, som inte har studerats så noggrant som de förtjänar. Det finns även några andra viktiga aspekter som kommissionen inte har tagit upp.

1.3. Det finns ett stort antal faktorer förutom tillräcklig tillgång till kapital som avgör om ett företag kommer att växa till betydande storlek. ESK beslutade att de mest avgörande av dess förtjänade att behandlas i detta yttrande för att göra det möjligt att göra en bättre totalbedömning av problemen. Några av rekommendationerna i yttrandet stammar från EVK:s studier till USA i november 1997. Idén till resan kom till stor del från referenserna till USA:s kapitalmarknad i inledningen till kommissionens meddelande och från ordförande Jacques Santer's uppmaning vid ett sammanträde i ESK den 28 oktober 1998 att man skulle undersöka förhållandena i USA. Därför blir ämnesområdet som tas upp i detta yttrande mycket mer omfattande än det som behandlas i kommissionens meddelande som enbart begränsar sig till kapitalmarknader för SMF.

⁽¹⁾ KOM(95) 498 slutlig, 25.10.1995.